

Rolnummers 4106, 4107, 4108, 4110,
4111, 4112, 4113, 4117, 4129, 4130,
4131 en 4132

Arrest nr. 143/2007
van 22 november 2007

A R R E S T

In zake : de beroepen tot vernietiging van artikel 177 (« Wijziging van de wet van 11 mei 2003 tot bescherming van de titel en van het beroep van landmeter-expert ») van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen, ingesteld door Anne-Sophie Boonen en anderen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit voorzitter M. Bossuyt, rechter P. Martens, waarnemend voorzitter, de rechters R. Henneuse, E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman en J. Spreutels, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989, emeritus voorzitter A. Arts, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van emeritus voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de beroepen en rechtspleging*

Bij verzoekschriften die aan het Hof zijn toegezonden bij op 23 en 27 december 2006, 3, 24 en 25 januari 2007 ter post aangetekende brieven en ter griffie zijn ingekomen op 26 en 28 december 2006, 4, 25 en 26 januari 2007, zijn beroepen tot vernietiging ingesteld van artikel 177 (« Wijziging van de wet van 11 mei 2003 tot bescherming van de titel en van het beroep van landmeter-expert ») van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 28 juli 2006, tweede editie), door respectievelijk Anne-Sophie Boonen, wonende te 3806 Velm, Rembert Schrijversstraat 47, Dirk Sterckx, wonende te 2370 Arendonk, Klavervelden 2, David Martens, wonende te 9220 Hamme, Petrus Van der Jeugdlaan 21, Erik Van de Put, wonende te 2800 Mechelen, Rembert Dodoensstraat 95, Eddy Steemans, wonende te 2370 Arendonk, Kerkstraat 83, Karel Debaille, wonende te 8904 Ieper, Vanheulestraat 1, Geert Barbier, wonende te 8200 Sint-Michiels (Brugge), Vogelzangdreef 28, Dirk Coolens, wonende te 9420 Erpe-Mere, Ottergemdorp 49, Monique Coomans, wonende te 2450 Meerhout, Lilstraat 16, Hendrik Faveere, wonende te 2450 Meerhout, Lilstraat 16, Raoul Creemers, wonende te 3670 Meeuwen-Gruitrode, Wandelstraat 24, en David Verelst, wonende te 3200 Aarschot, Felix Daelslaan 38/5.

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 4106, 4107, 4108, 4110, 4111, 4112, 4113, 4117, 4129, 4130, 4131 en 4132 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories en memories van wederantwoord zijn ingediend door :

- Tom Barbé, wonende te 9000 Gent, Kortrijksesteenweg 619, en Michel Daeninck, wonende te 9940 Evergem, Wittemoer 33;
- de Ministerraad.

De verzoekende partijen hebben memories van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 19 juli 2007 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 4 oktober 2007, na de partijen uitgenodigd te hebben, in een uiterlijk op 17 september 2007 in te dienen aanvullende memorie, waarvan zij binnen dezelfde termijn een kopie laten toekomen aan de andere partijen, te antwoorden op de hiernavolgende vragen :

« - Welke waren de voorwaarden waaraan, enerzijds, de optie vastgoed, en anderzijds, de optie topografie dienden te voldoen op het vlak van studieduur, inhoud van het opleidingsprogramma en diploma op basis van de reglementering die erop van toepassing was op 31 augustus 1995 ?

- Welke waren de voorwaarden waaraan de optie vastgoed diende te voldoen op het vlak van studieduur, inhoud van het opleidingsprogramma en diploma op basis van het decreet van 13 juli 1994, vóór de omvorming ervan in een bacheloropleiding ? ».

Aanvullende memories zijn ingediend door :

- de verzoekende partijen David Martens (zaak nr. 4108), Karl Debaillie (zaak nr. 4112) en Dirk Coolens (zaak nr. 4117);

- de tussenkomende partijen Tom Barbé en Michel Daeninck.

Op de openbare terechtzitting van 4 oktober 2007 :

- zijn verschenen :

. Anne-Sophie Boonen (zaak nr. 4106), David Martens (zaak nr. 4108), Erik Van de Put (zaak nr. 4110), Karl Debaillie (zaak nr. 4112), Geert Barbier (zaak nr. 4113), Dirk Coolens (zaak nr. 4117), Monique Coomans (zaak nr. 4129), Raoul Creemers (zaak nr. 4131) en David Verelst (zaak nr. 4132);

. Mr. P. Devers, advocaat bij de balie te Gent, voor Tom Barbé en Michel Daeninck;

. Mr. O. Van Outryve, tevens *loco* Mr. S. Odeurs, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers E. De Groot en J.-P. Moerman verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde partijen gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

A.1.1. De verzoekende partij in de zaak nr. 4106 is student « bachelor in het vastgoed – afstudeerrichting landmeten ». Zij meent dat de bestreden bepaling rekening had moeten houden met het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, waardoor graduatens voortaan bachelors zijn. De bestreden bepaling zou volgens haar onvolledig zijn omdat de graad van bachelor ontbreekt. Hierdoor zou een discriminatie ontstaan tussen de gegradueerden en de bachelors in Vlaanderen die allen over de nodige kennis beschikken om het beroep van landmeter-expert te kunnen uitoefenen.

A.1.2. De verzoekende partijen in de zaken nrs. 4107, 4108, 4110, 4111, 4112, 4113, 4117, 4129, 4130, 4131 en 4132 zijn gegradueerden in de topografie. Zij verwijten de bestreden bepaling dat zij de topografen niet opneemt in de lijst van artikel 2, 1°, van de wet van 11 mei 2003 tot bescherming van de titel en van het beroep van landmeter-expert, hoewel die een opleiding zouden hebben genoten die gelijkwaardig is met die van de houders van de in voormelde bepaling vermelde diploma's.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.2. De Ministerraad voert aan dat de beroepen tot vernietiging en de memorie tot tussenkomst onontvankelijk zijn bij gebrek aan belang.

A.3.1.1. Wat de verzoekende partij in de zaak nr. 4106 betreft, voert de Ministerraad aan dat indien de stelling van die partij zou worden gevolgd, personen die een bacheloropleiding hebben gevolgd, kunnen worden uitgesloten van toegang tot een beroep of functie waarvoor de bestaande wetgeving een opleiding tot gegradueerde vereist. Uit het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen zou evenwel voortvloeien dat wanneer de toegang tot een bepaald beroep afhankelijk wordt gemaakt van een diploma van gegradueerde, de personen die houder zijn van het diploma van bachelor voor een dergelijk beroep in aanmerking komen. Vermits het middel op een verkeerde interpretatie van voormeld decreet zou berusten, zou het niet tot de vernietiging van artikel 177 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen kunnen leiden.

A.3.1.2. Voor zover de verzoekende partij zich beklagt over de uitsluiting van de topografen van de toegang tot het beroep van landmeter-expert, zou zij niet doen blijken van het vereiste belang, vermits zij geen opleiding tot topograaf heeft gevolgd, volgt of zou wensen te volgen.

A.3.2. De verzoekende partij in de zaak nr. 4106 voert aan dat de Federale Raad en de Federale Raad van Beroep van landmeters-experten geen andere diploma's aanvaardden dan die welke uitdrukkelijk zijn vermeld in artikel 2, 1°, van de wet van 11 mei 2003. Vermits het diploma dat zij op het einde van haar studie zal verkrijgen, niet in de wet vermeld staat, zal zij de titel van landmeter-expert allicht niet krijgen.

A.4.1.1. Wat de verzoekende partijen in de zaken nrs. 4107, 4108, 4110, 4111, 4112, 4113, 4117, 4129, 4130, 4131 en 4132 betreft, voert de Ministerraad aan dat die partijen niet over het vereiste belang beschikken, vermits de bestreden bepaling enkel een technische correctie inhoudt van artikel 2, 1°, d), van de wet van 11 mei 2003. Die bepaling zou geen enkele wijziging hebben aangebracht in de toegang tot het beroep van landmeter-expert voor topografen. Volgens de Ministerraad waren de topografen reeds door de oorspronkelijke bewoordingen van artikel 2, 1°, van de wet van 11 mei 2003 uitgesloten van de toegang tot het beroep van landmeter-expert.

A.4.1.2. Voor zover voormelde verzoekende partijen zich beklagen over het feit dat de bestreden bepaling de titel van bachelor niet vermeldt, zouden zij niet doen blijken van het vereiste belang, vermits zij zelf niet over die titel beschikken.

A.4.2. De verzoekende partij in de zaak nr. 4108, bij wier memorie van antwoord de overige voormelde verzoekende partijen zich aansluiten, voert aan dat het feit dat de wet van 20 juli 2006 enkel een technische correctie zou inhouden, hun het vereiste belang niet ontnemt. Die partij verwijst ook naar het arrest nr. 19/2005, waarin het Hof het belang van de gegradueerden heeft aanvaard, zonder een onderscheid te maken tussen de gegradueerden in de bouw, optie vastgoed, en de gegradueerden in de topografie.

A.5.1. Wat de tussenkommende partijen betreft, voert de Ministerraad aan dat zij niet doen blijken van het vereiste belang, vermits zij houder zijn van een diploma bedoeld in artikel 2, 1°, b), van de wet van 11 mei 2003. De bestreden bepaling wijzigde echter artikel 2, 1°, d), van die wet. Bovendien zou die bepaling niets wijzigen aan de rechten van de tussenkommende partijen.

A.5.2. De tussenkommende partijen voeren aan dat zij als houder van een universitair diploma van licentiaat in de wetenschappen, groep geografie, optie landmeetkunde, en als landmeters-experten wel doen blijken van het vereiste belang, vermits in het beroep tot vernietiging aan de orde is welke diploma's toegang verlenen tot het beroep van landmeter-expert en tot het voeren van de beroepstitel.

Ten gronde

A.6. De verzoekende partijen voeren een schending aan van, enerzijds, de bevoegdheidverdelende regels en, anderzijds, het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

Ten aanzien van de bevoegdheidverdelende regels

A.7.1. Volgens de verzoekende partijen schendt de bestreden bepaling de artikelen 24, 127, § 2, en 143, § 1, van de Grondwet en artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Bij het bepalen van de vestigingsvoorwaarden zou de federale Staat de bevoegdheden van de gemeenschappen en de gewesten in acht moeten nemen. De Vlaamse Gemeenschap heeft de vorming van gegradueerde landmeter en van bachelor-landmeter op een dergelijke wijze geregeld dat die vorming hoger is dan die van de meetkundigen-schatters van onroerende goederen volgens het koninklijk besluit van 18 mei 1936 betreffende het beroep van meetkundige-schatter van onroerende goederen. Dat zou het Hof hebben vastgesteld door in zijn arrest nr. 19/2005 het diploma gegradueerde in de bouw, optie vastgoed, keuze meten, en het diploma gegradueerde in de topografie gelijk te stellen met het diploma van « gradué géomètre-expert immobilier ».

A.7.2. Volgens de Ministerraad is de federale wetgever bevoegd om de toegang tot het beroep van landmeter-expert te regelen en daartoe diplomavereisten vast te stellen. Dat die regels opleidings- en diplomavereisten omvatten zou niet betekenen dat het om een aangelegenheid gaat die deel uitmaakt van het onderwijs in de zin van artikel 127, § 1, eerste lid, 2°, van de Grondwet.

A.7.3. De verzoekende partij in de zaak nr. 4106, naar wier memorie van antwoord de overige verzoekende partijen verwijzen, antwoordt dat de bestreden bepaling afbreuk doet aan de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap inzake onderwijs door een titel van gegradueerde te hanteren die nergens in een diplomaatitel is vermeld en door een geïntegreerde proef te eisen die in de Vlaamse Gemeenschap onbestaande is. Volgens haar dient de federale wetgever de wetgeving inzake vestigingsvoorwaarden voortdurend aan te passen aan de evoluerende onderwijswetgeving van de gemeenschappen.

Ten aanzien van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie

A.8.1. Volgens de verzoekende partijen moet de wetgever alle gelijkwaardige diploma's van gegradueerden-landmeters en bachelors-landmeters erkennen. Zij verwijten de bestreden bepaling dat meetkundigen-schatters van onroerende goederen het beroep van landmeter-expert kunnen uitoefenen, terwijl de gegradueerden in de topografie en de bachelors in het vastgoed dat niet kunnen, ofschoon de eerste categorie van personen lager geschoold zou zijn dan de tweede categorie van personen.

A.8.2. De Ministerraad herhaalt dat de bestreden bepaling enkel een technische correctie inhoudt van artikel 2, 1°, d), van de wet van 11 mei 2003, waarbij een vergissing in de vermelding van een bepaald diploma werd rechtgezet. Zij heeft geen enkele wijziging ten gronde aangebracht in de toegang tot het beroep van landmeter-expert voor de bachelors of de topografen. Bijgevolg zou, volgens die partij, moeilijk kunnen worden aangevoerd dat de bestreden bepaling een discriminatie invoert tussen de houders van bepaalde diploma's. Indien er al een discriminatie zou zijn, zou die uit de wet van 11 mei 2003 voortvloeien. Het Hof heeft met betrekking tot die wet in zijn arrest nr. 19/2005 evenwel geoordeeld dat ze bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. In tegenstelling tot wat de verzoekende partijen beweren, heeft het Hof, volgens de Ministerraad, in dat arrest geenszins geoordeeld dat de diploma's van de topografen dienen te worden gelijkgesteld met die van de gegradueerden in de bouw, optie vastgoed, keuze meten.

A.8.3. De verzoekende partij in de zaak nr. 4106 antwoordt hierop dat ze de bestreden bepaling juist verwijt dat ze geen enkele wijziging heeft aangebracht in de toegang tot het beroep van landmeter-expert ten voordele van de bachelors of de topografen. Enkel één categorie van gediplomeerden wordt door de bestreden bepaling tot het beroep toegelaten, en twee andere niet, ofschoon zij alle drie tot hetzelfde studiegebied behoren.

A.8.4. De verzoekende partij in de zaak nr. 4108, naar wier memorie van antwoord de verzoekende partijen in de zaken nrs. 4107, 4110, 4111, 4112, 4113, 4117, 4129, 4130, 4131 en 4132 verwijzen, antwoordt dat in de vorming van de topografen veel aandacht werd besteed aan het vormingsonderdeel « meten ». De inhoud van het Vlaamse diploma van gegradueerde in de topografie omvat alle vakken waarover de landmeters, houders van het diploma « meetkundige-schatter van onroerende goederen » werden ondervraagd. Ook die partij antwoordt dat ze de bestreden bepaling verwijt dat ze geen enkele wijziging heeft aangebracht in de toegang tot het beroep van landmeter-expert ten voordele van de bachelors of de topografen.

A.9.1. De tussenkommende partijen voeren een « aanvullend en nieuw middel » aan, afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre artikel 2, 1°, b) tot en met d), drie diploma's van verschillend niveau (universitair, hoger onderwijs van het lange type, hoger onderwijs van het korte type) op gelijke wijze toegang verleent tot het beroep van landmeter-expert en tot het voeren van de beroepstitel. Volgens die partijen schendt die gelijke behandeling van personen die zich in verschillende situaties bevinden op het vlak van hun diploma's het grondwettelijk beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Die gelijke behandeling kan worden verantwoord voor zover het om masterdiploma's gaat. Dat is echter niet het geval voor zover ze betrekking heeft op, enerzijds, de masterdiploma's en, anderzijds, de bachelordiploma's.

A.9.2. Volgens de verzoekende partij in de zaak nr. 4108 vermogen de tussenkommende partijen niet een nieuw middel op te werpen dat de openbare orde niet aanbelangt. Wat de grond van de zaak betreft, is die partij, evenals de verzoekende partij in de zaak nr. 4106, van mening dat het niet bestaanbaar zou zijn met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie het beroep van landmeter-expert voor te behouden aan universitaire.

A.9.3. Volgens de Ministerraad hadden de tussenkommende partijen een beroep tot vernietiging moeten instellen tegen de wet van 11 mei 2003, en niet tegen de bestreden bepaling, die ten gronde niets wijzigt. Overigens tonen die partijen, volgens de Ministerraad, niet aan dat licentiaten in de wetenschappen, groep geografie, optie landmeetkunde, en gegradueerden in bouw, optie vastgoed, in het licht van de bestreden bepaling tot verschillende categorieën behoren of dat er een redelijke verantwoording zou bestaan op basis waarvan een onderscheid zou dienen te worden gemaakt tussen voormelde diploma's inzake de toegang tot het beroep van landmeter-expert. De Ministerraad is, daarentegen, van mening dat de gelijke behandeling van beide diploma's, voor wat de toegang tot het beroep van landmeter-expert betreft, verantwoord is vermits beide categorieën van diploma's gelijkwaardig zijn.

A.10.1. In antwoord op de door het Hof gestelde vragen, zetten de verzoekende partijen in de zaken 4108, 4112 en 4117 uiteen dat de studieduur in 1992 twee jaar bedroeg voor de voltijds gegradueerden topografie en drie jaar voor de gegradueerden topografie in volwassenenonderwijs. De studieduur van het voltijds grauaat werd evenwel op drie jaar gebracht om plaats te maken voor de stages. Vandaag bedraagt de studieduur drie jaar voor zowel de graduaat bouw, optie vastgoed, keuze meten, als de topografen in volwassenenonderwijs, de bachelors in het vastgoed en de graduaat « landmeter-expert vastgoed ». Wat de inhoud van het opleidingsprogramma betreft is er, volgens die partij, slechts een gering verschil tussen de gegradueerden in de topografie, de gegradueerden in bouw, optie vastgoed, keuze meten, en de bachelors in het vastgoed.

A.10.2. Dezelfde verzoekende partijen zetten nog uiteen dat de Vlaamse Gemeenschap de centrale examencommissie heeft afgebouwd, in tegenstelling tot de Franse Gemeenschap. Hierdoor zouden gegradueerden van het Nederlandstalig onderwijs geen beroep kunnen doen op artikel 2, 1°, a), van de wet van 11 mei 2003, volgens hetwelk een diploma van landmeter, of van meetkundige of van meetkundige-schatter van onroerende goederen toegang geeft tot het beroep van landmeter-expert. Hieruit zou een discriminatie voortvloeien tussen Nederlandstaligen en Franstaligen, die wel nog die diploma's zouden kunnen behalen. Daarbij zou nog komen dat artikel 2, 1°, d), van de wet van 11 mei 2003 het diploma van gegradueerde « landmeter-expert vastgoed » vermeldt, dat enkel in het onderwijs van de Franse Gemeenschap wordt uitgereikt.

A.10.3. De tussenkommende partijen verwijzen in hun aanvullende memorie naar twee adviezen van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO's van respectievelijk 14 juni en 29 september 2005, waarvan ze zich de inhoud integraal eigen wensen te maken. De Hoge Raad besluit, enerzijds, dat het diploma van gegradueerde in topografie niet als gelijkwaardig kan worden beschouwd met het diploma van gegradueerde in bouwkunde en vastgoed, optie opmeten en, anderzijds, dat de bescherming van de beroepstitel dient te worden voorbehouden aan diploma's van het niveau van master.

- B -

B.1.1. De beroepen tot vernietiging betreffen artikel 177 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen. Die bepaling luidt :

« In de wet van 11 mei 2003 tot bescherming van de titel en van het beroep van landmeter-expert, wordt artikel 2, 1°, d), vervangen door de volgende bepaling :

‘ d) een diploma van gegradueerde “ landmeter-expert vastgoed ”, aangevuld met een getuigschrift van slagen voor de geïntegreerde proef voor uitreiking van de titels van meetkundige-schatter van onroerende goederen, of een diploma van gegradueerde in bouw, optie vastgoed, voorzover het diplomasupplement of een attest van de hogeschool die het diploma uitreikt, de keuze “ meten ” vermeldt; ’ ».

B.1.2. Artikel 2, 1°, d), van de wet van 11 mei 2003 tot bescherming van de titel en van het beroep van landmeter-expert, zoals gewijzigd bij de bestreden bepaling, luidt :

« Niemand mag het beroep van landmeter-expert uitoefenen of de beroepstitel voeren van landmeter-expert, of enige andere titel die de indruk zou geven dat hij het beroep van landmeter-expert uitoefent, indien hij niet aan de volgende voorwaarden voldoet :

1° houder zijn van een der hiernavolgende titels :

[...]

d) een diploma van gegradueerde ‘ landmeter-expert vastgoed ’, aangevuld met een getuigschrift van slagen voor de geïntegreerde proef voor uitreiking van de titels van meetkundige-schatter van onroerende goederen, of een diploma van gegradueerde in bouw, optie vastgoed, voorzover het diplomasupplement of een attest van de hogeschool die het diploma uitreikt, de keuze ‘ meten ’ vermeldt; ».

B.2.1. De verzoekende partij in de zaak nr. 4106 is student « bachelor in het vastgoed – afstudeerrichting landmeten ». Zij beklagt zich in essentie erover dat de bestreden bepaling de graad van bachelor niet vermeldt.

B.2.2. De verzoekende partijen in de zaken nrs. 4107, 4108, 4110, 4111, 4112, 4113, 4117, 4129, 4130, 4131 en 4132 zijn gegradueerden in de topografie. Zij verwijten de bestreden bepaling dat zij de topografen niet opneemt in de lijst van artikel 2, 1°, van de wet van 11 mei 2003.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.3.1. De Ministerraad betwist het belang van de verzoekende partij in de zaak nr. 4106 omdat de middelen die die partij aanvoert, zouden berusten op een verkeerde interpretatie van de bestreden bepaling.

B.3.2. Wanneer een exceptie van niet-ontvankelijkheid die is afgeleid uit de ontstentenis van belang, ook betrekking heeft op de draagwijdte die dient te worden gegeven aan de aangevochten bepalingen, valt het onderzoek van de ontvankelijkheid samen met het onderzoek van de grond van de zaak.

B.4.1. De Ministerraad betwist tevens het belang van de verzoekende partijen in de zaken nrs. 4107, 4108, 4110, 4111, 4112, 4113, 4117, 4129, 4130, 4131 en 4132 en van de tussenkomenende partijen omdat de bestreden bepaling de rechtssituatie van die verzoekende en tussenkomenende partijen niet heeft gewijzigd.

B.4.2. De bestreden bepaling wijzigt artikel 1, 2°, van de wet van 11 mei 2003. Die bepaling somt de titels op waarvan men houder dient te zijn om het beroep van landmeter-expert uit te oefenen of om de beroepstitel van landmeter-expert te voeren. Nu de verzoekende partijen in de zaken nrs. 4107, 4108, 4110, 4111, 4112, 4113, 4117, 4129, 4130, 4131 en 4132 en de tussenkomenende partijen de ongunstige rechtsgevolgen betwisten die de bestreden bepaling zou verbinden aan het bezit van de diploma's waarvan zij houder zijn of die de bestreden bepaling zou hebben voor het beroep dat zij uitoefenen, doen zij blijken van het vereiste belang.

B.4.3. De excepties worden verworpen.

Ten gronde

B.5.1. De verzoekende partijen voeren een schending aan van, enerzijds, de bevoegdheidverdelende regels en, anderzijds, het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

B.5.2. Het onderzoek van de overeenstemming van een bestreden bepaling met de bevoegdheidverdelende regels gaat in beginsel dat van de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vooraf.

Ten aanzien van de bevoegdheidverdelende regels

B.6. Het eerste middel is afgeleid uit een schending van de artikelen 24, 127, § 2, en 143, § 1, van de Grondwet en van artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

B.7. De verzoekende partijen verwijten de bestreden bepaling dat zij afbreuk doet aan de bevoegdheden van de gemeenschappen inzake onderwijs, door een titel van gegradueerde te hanteren die in de Vlaamse Gemeenschap niet wordt gebruikt en door een geïntegreerde proef te eisen die niet in de Vlaamse Gemeenschap wordt ingericht. Volgens die partijen zou de federale wetgever de wetgeving inzake vestigingsvoorwaarden dienen aan te passen aan de evoluerende onderwijswetgeving van de gemeenschappen.

B.8.1. Er dient een onderscheid te worden gemaakt tussen, enerzijds, onderwijswetgeving, waarvoor de gemeenschappen bevoegd zijn, en, anderzijds, een regeling inzake de toegang tot een beroep, waarvoor de federale wetgever bevoegd is. Het vaststellen van een leerprogramma op basis waarvan een diploma kan worden verworven, is een aangelegenheid van onderwijs. De toegang tot een beroep afhankelijk maken van het bezit van een diploma of van andere vereisten, komt neer op het regelen van vestigingsvoorwaarden.

B.8.2. Het staat bijgevolg aan de federale wetgever uit te maken welke diploma's hij in aanmerking neemt bij het regelen van de toegang tot een beroep, op voorwaarde dat hij daarbij gelijkwaardige diploma's op dezelfde wijze behandelt en hij rekening houdt met de door de gemeenschappen aangenomen regelgeving.

B.9. Uit de parlementaire voorbereiding van de bestreden bepaling blijkt dat de wetgever de titels die zijn vereist om het beroep van landmeter-expert te kunnen uitoefenen of om de beroepstitel van landmeter-expert te kunnen voeren, wenste aan te passen aan het door de Vlaamse Gemeenschap ter zake ingerichte onderwijs. De bestreden bepaling werd als volgt verantwoord :

« Hoofdstuk II, artikel 2, 1°, somt de diplomavereisten op voor het uitoefenen van het beroep en het voeren van de titel van landmeter-expert. In het oorspronkelijke punt d) worden de diploma's van 'gegradueerde landmeter-expert vastgoed' en van 'gegradueerde bouwkunde en vastgoed, optie opmeten' genoemd. Het eerste diploma wordt in de Franse Gemeenschap uitgereikt, het tweede verwijst naar de opleiding die wordt ingericht in de Vlaamse Gemeenschap.

Die laatste opleiding heeft echter nooit onder die naam in de Vlaamse Gemeenschap bestaan; bijgevolg zijn er ook nooit diploma's met die naam uitgereikt. De wetgever bedoelde duidelijk de basisopleiding van één cyclus bouw, optie vastgoed, 'keuze meten', zoals die sinds het academiejaar 1995-1996 wordt ingericht, conform het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap. Het besluit van de Vlaamse regering van 19 juli 1995 betreffende de omvorming van de opleidingen en opties van de hogescholen van de Vlaamse Gemeenschap geeft uitvoering aan artikel 314*bis* van dit decreet. De omvormingstabel die bij dit besluit is gevoegd, geeft overigens ondubbelzinnig aan uit welke afdelingen volgens de 'oude' structuur, met afdelingen en opties, de 'nieuwe' opleidingen en opties zijn voortgekomen, alsook welke afdelingen op dat ogenblik definitief werden afgebouwd en bijgevolg géén directe opvolger in de nieuwe structuur hebben gekregen.

Om te vermijden dat afgestudeerden met dit correcte diploma ten onrechte uitgesloten zouden worden van het uitoefenen van het beroep en het voeren van de titel, wordt de correcte benaming in de wet van 11 mei 2003 ingeschreven. [...] » (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2518/001, pp. 114-115).

B.10. In zoverre de verzoekende partijen de bestreden bepaling verwijten een geïntegreerde proef te eisen die niet in de Vlaamse Gemeenschap wordt ingericht, stelt het Hof vast dat het slagen voor de geïntegreerde proef enkel wordt vereist voor de gegradueerde « landmeter-expert vastgoed » in de Franse Gemeenschap - voor wie het slagen voor die proef een voorwaarde is voor het behalen van dat diploma.

B.11. In zoverre de verzoekende partijen de bestreden bepaling verwijten een titel te hanteren die in de Vlaamse Gemeenschap niet wordt gebruikt, dient te worden opgemerkt dat de door de wetgever gehanteerde titel overeenstemt met de in bijlage I van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap vermelde basisopleiding van één cyclus die de hogescholen kunnen organiseren en waarvoor ze de

overeenkomstige graad kunnen verlenen. Overeenkomstig het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 1995 betreffende de omvorming van de opleidingen en opties van de hogescholen van de Vlaamse Gemeenschap vervangt die opleiding, met ingang van het academiejaar 1995-1996, de voorheen bestaande afdeling bouw, optie vastgoed.

B.12. Overeenkomstig artikel 123, § 1, van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, kunnen de hogescholen evenwel hun basisopleidingen die zij bij of krachtens het hogescholendecreet in het academiejaar 2001-2002 kunnen aanbieden, omvormen in bachelor- en masteropleidingen. De bacheloropleidingen die de voorheen bestaande opleidingen vervangen, leiden tot de graad van bachelor (artikel 11 van voormeld decreet).

Hieruit vloeit voort dat de basisopleiding waarvoor de graad van gegradueerde in bouw, optie vastgoed, wordt verleend, wordt omgevormd in een opleiding die leidt tot de graad van bachelor in het vastgoed.

B.13. Indien de bestreden bepaling zo zou worden gelezen dat de houders van dat diploma, dat de basisopleiding van gegradueerde in bouw, optie vastgoed, vervangt, niet over het vereiste diploma beschikken om het beroep van landmeter-expert te kunnen uitoefenen of om de beroepstitel van landmeter-expert te kunnen voeren, zou hieruit moeten worden afgeleid dat de wetgever de bevoegdheid van de gemeenschappen inzake onderwijs heeft geschonden, door bij het uitoefenen van de bevoegdheid die hem door artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 is toegekend op onvoldoende wijze de door de gemeenschappen aangenomen regeling in acht te nemen.

B.14. De bestreden bepaling moet dan ook noodzakelijkerwijze zo worden geïnterpreteerd dat het bachelordiploma dat het diploma van gegradueerde in bouw, optie vastgoed, vervangt, hiermee wordt gelijkgesteld en dat de houders van dat diploma, voor zover ze aan de overige voorwaarden voldoen, het beroep van landmeter-expert kunnen uitoefenen en de titel van landmeter-expert kunnen voeren.

B.15. Onder voorbehoud van de in B.14 vermelde interpretatie, is het middel niet gegrond.

Ten aanzien van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie

B.16. In een tweede middel voeren de verzoekende partijen de schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet omdat, enerzijds, de bachelors en, anderzijds, de gegradueerden in de topografie niet over de vereiste titel zouden beschikken om het beroep van landmeter-expert te kunnen uitoefenen of om de titel van landmeter-expert te kunnen voeren, en de houders van het diploma van gegradueerde in bouw, optie vastgoed, wel, ofschoon zij alle drie tot hetzelfde studiegebied zouden behoren.

B.17. Nu de bestreden bepaling op de in B.14 aangegeven wijze dient te worden geïnterpreteerd, is het verschil in behandeling tussen, enerzijds, de houders van het diploma van gegradueerde in bouw, optie vastgoed, en, anderzijds, de houders van het bachelordiploma dat dat diploma vervangt, onbestaande.

B.18.1. Wat het diploma van gegradueerde in de topografie betreft, rees in de parlementaire voorbereiding van de wet van 11 mei 2003 reeds de vraag waarom dat diploma geen toegang zou geven tot het beroep of tot de titel van landmeter-expert. In dit verband verklaarde de minister :

« Niet behouden evenwel zijn de topografen. De topografen maken uitgerekend deel uit van een van de categorieën van wie de landmeters absoluut niet wilden dat zij op dezelfde wijze zouden worden gecatalogeerd. Zij werden niet gehandhaafd in het basis koninklijk besluit en vallen bijgevolg niet onder de toepassing ervan » (*Integraal Verslag*, Kamer, 19 maart 2003, CRIV 50 PLEN 338, p. 68).

Op de vraag of dit betekende dat de topografen die vóór de inwerkingtreding van de wet van 11 mei 2003 reeds actief waren, hun beroepsactiviteiten moeten stopzetten, antwoordde de minister :

« Nee, natuurlijk niet. Het gaat erom dat de topografen als groep niet werden gehandhaafd, maar dat degenen die als landmeter zijn erkend uiteraard wel worden behouden; dat is immers een verworven recht. Dat is nogal evident. Het lijkt vanzelfsprekend, maar het is misschien toch goed om het te zeggen » (*ibid.*, pp. 68-69).

B.18.2. Na de inwerkingtreding van de wet van 11 mei 2003 werd de minister van Economie, Energie, Buitenlandse Handel en Wetenschapsbeleid ondervraagd over het verschil in behandeling tussen de houders van een diploma van, enerzijds, gegradueerde in de topografie en, anderzijds, gegradueerde in bouw, optie vastgoed, keuze meten. De minister antwoordde het volgende :

« [...] ik stel vast dat het diploma van gegradueerde in de topografie niet werd opgenomen in de [in de] wet van 11 mei 2003 tot regeling van het beroep opgestelde lijst van de beroepen en ook niet in het KB van 18 januari 1995, dat door de vernoemde wet werd opgeheven. Men kan dus veronderstellen dat het toen niet als gelijkwaardig beschouwd werd. [...].

De wet voorziet, na advies van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO's, in de mogelijkheid een diploma te erkennen dat door iedere andere instelling van een door de Koning erkend vergelijkbaar niveau overhandigd is. In deze procedure kan op basis van een behoorlijk ondersteund dossier worden voorzien » (*Integraal Verslag*, Kamer, 13 april 2005, CRIV 51 COM 558).

B.18.3. In het verlengde van dat antwoord heeft de minister van Middenstand en Landbouw het advies gevraagd van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO's. In haar advies van 29 september 2005 besluit die instantie dat het diploma van gegradueerde in de topografie niet als gelijkwaardig kan worden beschouwd met het diploma van « gegradueerde in bouwkunde en vastgoed, optie opmeten ». De Hoge Raad beroept zich onder meer op het feit dat in de Vlaamse Gemeenschap een diploma van topograaf ongeveer 1 260 uren lestijd omvat, terwijl een diploma van bachelor in bouw 1 800 uren lestijd omvat, en op het feit dat het diploma van topograaf geen specifieke cursussen uit de vorming tot landmeter bevat. De Hoge Raad besluit:

« Enkel de vorming van 'vastgoed-landmeter' kan overeenstemmen met de wetsvereisten op voorwaarde dat het aangevuld wordt met een getuigschrift van slagen in de proef voor uitreiking van de titels van meetkundige schatter ».

B.18.4. In hun antwoord op de door het Hof gestelde vragen, tonen de verzoekende partijen niet aan dat, in tegenstelling tot wat de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO's meent, het opleidingsprogramma voor gegradueerde in de topografie inhoudelijk soortgelijk of gelijkwaardig is aan dat voor gegradueerde in bouw, optie vastgoed, keuze meten.

B.19.1. Overigens verschilt de optie die aan het diploma van gegradueerde in de topografie ten grondslag ligt, van die van het diploma van gegradueerde in bouw, optie vastgoed. Binnen de zogenaamde « oude structuur » van de opleidingen en opties van de hogescholen van de Vlaamse Gemeenschap, zijnde de « voorwaarden waaraan een afdeling of optie op het vlak van studieduur, inhoud van het opleidingsprogramma en diploma moest voldoen op basis van de reglementering die erop van toepassing was op 31 augustus 1995 » (artikel 1, 2°, van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 1995), wordt binnen de afdeling bouw immers een onderscheid gemaakt tussen de opties bouw, vastgoed en topografie.

Zoals in B.11 werd aangegeven, vervangt de opleiding bouw, optie vastgoed, met ingang van het academiejaar 1995-1996, de voorheen bestaande afdeling bouw, optie vastgoed. De optie topografie werd daarentegen afgebouwd.

B.19.2. Ten slotte vereist de bestreden bepaling, naast het diploma van gegradueerde in bouw, optie vastgoed, tevens een diplomasupplement of een attest vereist dat de keuze « meten » vermeldt.

B.20. Gelet op het voorgaande, vermocht de wetgever redelijkerwijs aan te nemen dat het diploma van gegradueerde in de topografie niet gelijkwaardig was aan de diploma's die in de bestreden bepaling worden vermeld.

B.21. Het middel is niet gegrond.

Ten aanzien van het door de tussenkommende partijen aangevoerde nieuwe middel

B.22. De tussenkommende partijen voeren een « aanvullend en nieuw middel » afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet aan, in zoverre artikel 2, 1°, b) tot en met d), drie diploma's van verschillend niveau (universitair, hoger onderwijs van het lange type, hoger onderwijs van het korte type) op gelijke wijze toegang verleent tot het beroep van landmeter-expert en tot het voeren van de beroepstitel. Volgens die partijen schendt die gelijke behandeling van personen die zich in verschillende situaties bevinden op het vlak van hun diploma's het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

B.23. Artikel 85 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 laat enkel toe dat nieuwe middelen worden aangevoerd door de instellingen en de in de artikelen 76, 77 en 78 van die wet bedoelde personen. Het nieuwe middel dat de tussenkomende partijen aanvoeren in hun memorie, is derhalve niet-ontvankelijk.

Om die redenen,

het Hof,

onder voorbehoud van de in B.14 vermelde interpretatie, verwerpt de beroepen.

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, op de openbare terechtzitting van 22 november 2007, door voorzitter M. Bossuyt ter vervanging van emeritus voorzitter A. Arts, wettig verhinderd.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Bossuyt